

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ส่งผลให้ผู้คนทั่วไปมีอายุยืนยาวขึ้น ในขณะที่เดียวกันผลของการคุมกำเนิดก็ส่งผลให้ประชากรมีอัตราการเกิดลดลง ทำให้จำนวนและอัตราการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก สำหรับประเทศไทยก็ประสบต่อปัญหาประชากรดังกล่าวเช่นเดียวกัน ปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยประสบปัญหาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และความมั่นคงของการทำงาน ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุถูกลดบทบาทลง ถูกปล่อยให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ถูกทอดทิ้ง ลืมเลือนและขาดการเหลียวแลจากสังคมมากยิ่งขึ้น

การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุดังกล่าวและสภาพปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวแก่นานาประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุ องค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและร่วมกันวางหลักเกณฑ์และแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกร่วมไปพิจารณาดำเนินการจัดสวัสดิการตามความเหมาะสมในแต่ละประเทศ และในการประชุมครั้งต่อๆ มา องค์การสหประชาชาติได้รับรองหลักการเพื่อผู้สูงอายุอันมีที่มาจากสิทธิที่ผู้สูงอายุอันจะพึงมีตามหลักสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์และมาตรฐานสากลว่าผู้สูงอายุควรได้รับการคุ้มครองและการปฏิบัติโดยยึดหลักการมีเสรีภาพ การมีส่วนร่วม การได้รับการดูแล การบรรลุความพึงพอใจของตนเอง และความมีศักดิ์ศรี ในปี พ.ศ.2542 ที่ผ่านมาองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปีดังกล่าวเป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุขึ้นเพื่อเน้นย้ำให้นานาประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ และให้การสนับสนุนหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศซึ่งเป็นองค์การระหว่าง

ประเทศที่คุ้มครองบุคคลในเรื่องของการทำงาน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสังคมแห่งภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ก็ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอีกด้วย อย่างไรก็ตาม กลไกสำคัญซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ อันถือเป็นมาตรฐานสากลระหว่างประเทศ ได้แก่ สิทธิของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องอันได้รับความคุ้มครองจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศดังกล่าวทั้ง 2 ฉบับ

ประเทศไทยได้รับหลักการต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานสากลและแนวทางขององค์การสหประชาชาติในฐานะเป็นประเทศสมาชิกและประเทศภาคีมาประยุกต์ปฏิบัติ ซึ่งปรากฏในรูปของนโยบาย แผนปฏิบัติการระยะยาวเพื่อผู้สูงอายุอันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุต่อไป ด้วยการดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดรัฐสวัสดิการ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความต้องการที่รัฐจะคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของพลเมืองในรัฐ โดยการจัดสวัสดิการสังคมและบริการสาธารณะต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับในขณะนี้กระแสประชาสังคมกำลังเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย รูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมและบริการสังคมจึงอิงกับครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นฐานมากขึ้นโดยแนวความคิดวัฒนธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมเริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมและบริการสังคมดังกล่าว โดยมีหลักการสร้างงานในชนบทเป็นปัจจัยที่สนับสนุนในเรื่องของระบบครอบครัว อย่างไรก็ตาม การจัดบริการดังกล่าวยังเป็นลักษณะเฉพาะหน้าและไม่ยั่งยืน ในส่วนของนโยบายรัฐบาลในเรื่องการสงเคราะห์ผู้สูงอายุเริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นมากกว่าในอดีต หากแต่เสถียรภาพของรัฐบาลแต่ละคณะไม่มั่นคง เป็นไปตามกระแสการเมือง ทำให้นโยบายดังกล่าวไม่ได้รับการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง ขณะที่แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐก็เป็นเพียงแค่แนวทางในการปฏิบัติของรัฐเท่านั้นมิได้ส่งผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าใดนัก แผนพัฒนาและองค์กรต่างๆ ของรัฐที่มีอยู่อย่างมากมายแต่ก็มิได้มีการดูแลควบคุมติดตามผล การดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน บางองค์กรรับภาระมากเกินไป และการดำเนินงานขององค์กรเอกชนและองค์กรภาคประชาชนก็ยังไม่ีบทบาทมากนัก อีกทั้งข้อจำกัดทางด้านงบประมาณในสถานการณ์ของประเทศขณะนี้ตลอดจนปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมทำให้การดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุยังไม่สามารถส่งผลทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของกฎหมายในประเทศไทย มิได้มีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความชัดเจนในสิทธิของผู้สูงอายุที่ควรจะมีตามแนวทางและมาตรฐานที่เป็นสากล กฎหมายที่มีอยู่ก็บังคับใช้ในลักษณะที่คุ้มครองผู้สูงอายุเพียงบางกลุ่มเท่านั้น เช่น กฎหมายประกันสังคม กฎหมายบำนาญชราภาพ ซึ่งผู้สูงอายุที่เคยทำงานในสถานประกอบการ และจ่ายเงินสมทบ หรือผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญเท่านั้น ที่จะมสิทธิได้รับประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าว กฎหมายในอีกลักษณะหนึ่งแฝงซึ่งการคุ้มครองผู้สูงอายุแต่ก็มิได้บัญญัติถึงผู้สูงอายุอย่างชัดเจน กฎหมายลักษณะดังกล่าว เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายการศึกษา กฎหมายคนพิการ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมิได้มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างชัดเจน หากแต่ผู้สูงอายุมีสิทธิหรือมีคุณสมบัติองค์ประกอบครบตามที่กฎหมายกำหนด ผู้สูงอายุก็ย่อมจะได้รับความคุ้มครองโดยผลของกฎหมายนั้น ดังนั้นปัญหาในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุโดยผลของกฎหมายในกลุ่มของผู้สูงอายุที่ยากจน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ไม่น่าพึงพอใจ ในส่วนที่กฎหมายไม่อาจคุ้มครองดูแลได้อย่างทั่วถึงและชัดเจนเมื่อประกอบกับปัญหาด้านองค์กร และการจัดบริการสวัสดิการต่างๆ จนกระทั่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นฉบับที่มีการบังคับใช้ในปัจจุบัน ได้กำหนดบทบัญญัติหลักในเรื่องการดูแลคุ้มครองผู้สูงอายุขึ้นในมาตรา 54 และมาตรา 80 วรรค 2 ที่กำหนดให้รัฐต้องดูแลช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ และเพื่อให้มีการอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบสถานการณ์ของปัญหาผู้สูงอายุในปัจจุบัน และการสร้างความชัดเจนในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ความเป็นเอกภาพแก่มาตรการ กลไกและองค์กรต่างๆ ในการดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุ จึงควรมีการบัญญัติกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะ และคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สร้างความชัดเจนในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุอันจะพึงมีตามแนวทางและมาตรฐานที่เป็นสากล รวมถึงเป็นหลักเกณฑ์แก่หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในการทำงานเพื่อผู้สูงอายุต่อไป ซึ่งในต่างประเทศก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายลักษณะดังกล่าวและมีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่น่าสนใจ ทั้งกลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป และประเทศในแถบเอเชียบางประเทศ ซึ่งเราสามารถศึกษาลักษณะทางกฎหมาย มาตรการ กลไกต่างๆ ที่เป็นข้อด้อยในเรื่องต่างๆ มาเป็นบทเรียน และนำข้อดีมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยต่อไป ซึ่งกฎหมายผู้สูงอายุเพียงฉบับเดียวคงยังไม่เพียงพอและไม่อาจแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด คงจำเป็นต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ อาทิ กฎหมายที่ส่งเสริมระบบครอบครัว ชุมชน หรือกฎหมายประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกัน ปัญหาผู้สูงอายุไปพร้อมๆ กัน อันจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับคุ้มครองซึ่งสิทธิและสามารถจะใช้สิทธิอันควรจะมีได้อย่างแท้จริง

กฎหมายอันมีลักษณะคุ้มครองผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะดังกล่าว ในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างขั้นตอนของการรอพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาจากทางสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ซึ่งร่างกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญ กล่าวคือ รับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐโดยคำนึงถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้สูงอายุควรจะได้รับตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากล และกำหนดให้มีองค์กรดำเนินการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการทำงานเพื่อผู้สูงอายุสำหรับมาตรการ กลไก องค์กรต่างๆ ที่มีอยู่เดิม แต่เนื่องจากประเทศไทยได้เริ่มมีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นครั้งแรก ดังนั้น เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวแล้วอาจมีข้อบกพร่องบางประการ แต่ก็อาจถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้น สร้างหลักเกณฑ์ กำหนดความชัดเจนและความเป็นเอกภาพ ตลอดจนคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจนที่สุดนับแต่เคยมีมา แต่ทั้งนี้คงต้องมีการทบทวน ปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อความสมบูรณ์และทันต่อสถานการณ์ ประกอบกับการอาศัยความร่วมมือดำเนินงานจากทางภาคเอกชนและองค์กรประชาชน รวมถึงการจัดสรรทางงบประมาณและทรัพยากรที่เหมาะสมอันจะทำให้มาตรการ กลไก และองค์กรของทางภาครัฐสามารถดำเนินการเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายดังกล่าว โดยจัดบริการและสวัสดิการตลอดจนมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมและทั่วถึงแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากมาตรการ กลไก องค์กรต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิแก่ผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีอยู่ไม่อาจให้การดูแล คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ และทั่วถึงตามสิทธิที่ผู้สูงอายุจะพึงมี ดังนั้น การจัดให้มีและพัฒนาปรับปรุงซึ่งกฎหมายอันมีลักษณะคุ้มครองผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ เป็นเครื่องมือสำคัญอันจะเป็นหลักและศูนย์กลางแก่มาตรการ กลไก และองค์กรต่างๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อผู้สูงอายุที่เป็นรูปธรรม โดยบัญญัติอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนา และแผนแม่บทต่างๆ ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยและตามหลักการขององค์การสหประชาชาติในเรื่องที่ว่าด้วยผู้สูงอายุและสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสากลในระดับระหว่างประเทศ

ดังนั้น ผู้เขียนใคร่ขอเสนอข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อมาตรการทางกฎหมาย เพื่อคุ้มครองผู้สูงอายุในประเทศไทยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน เพื่อให้การดำเนินการคุ้มครอง และรับรองสิทธิที่ผู้สูงอายุควรจะมีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะในส่วนของร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ได้พบความบกพร่องบางประการ ดังนั้น กฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุ จึงอาจบัญญัติกำหนดเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมถึงสิทธิและมาตรการต่างๆ ที่จะสนับสนุนให้กฎหมายดังกล่าวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ประเด็นสิทธิพื้นฐานโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสิทธิทั่วไปที่ผู้สูงอายุควรได้รับอย่างทัดเทียมกัน ในอนาคตอาจมีการแบ่งประเภทของผู้สูงอายุเป็นประเภทที่พอมีรายได้ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือบางส่วนจากรัฐ ขณะที่ผู้สูงอายุประเภทที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพและยากจน น่าจะได้รับสิทธิในการช่วยเหลือจากรัฐมากกว่า ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือขององค์กรที่จะร่วมดำเนินงาน การตรวจสอบติดตามผลและมาตรฐานที่จะกำหนดประเภทของผู้สูงอายุดังกล่าว โดยจะเป็นปัญหาที่ต้องดำเนินการต่อไปในอนาคต

2. ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพอนามัย การได้รับสวัสดิการทางการแพทย์และพยาบาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน ซึ่งในอนาคตน่าจะมีการแบ่งประเภทของผู้สูงอายุเพื่อจัดสรรการได้รับบริการเช่นเดียวกัน ในส่วนของผู้สูงอายุที่ยากจน สวัสดิการดังกล่าวน่าจะได้รับโดยไม่คิดมูลค่า ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยังพอมีรายได้น่าจะได้รับบริการในรูปแบบของการประกันสุขภาพหรือส่วนลด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในอนาคต รวมถึงการจัดการเรื่องมาตรฐานในการแบ่งแยกประเภทของผู้สูงอายุและองค์กรที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง

3. ประเด็นสิทธิในด้านเบี้ยยังชีพ เพื่อจัดให้มีรายได้เพียงพอแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ ซึ่งควรมีองค์กรตรวจสอบดูแลเพื่อความทั่วถึง และกำหนดมาตรฐานให้ชัดเจนว่า แคไหนเพียงไรจึงจะถือว่าไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพและเบี้ยยังชีพดังกล่าวควรมีอัตราที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้

4. ประเด็นสิทธิประโยชน์ทางภาษี ในอนาคตรัฐควรมีข้อยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้จากผู้สูงอายุที่มีเกณฑ์อายุพอสมควร อาจยึดเกณฑ์อายุ 65 หรือ 70 ปี ตามความเหมาะสม และการยกเว้นภาษีเงินฝากของผู้สูงอายุในสถาบันการเงินโดยกำหนดวงเงินที่เหมาะสมที่จะได้

รับการยกเว้นภาษีดังกล่าว เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้รับเงินออมของตนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ถูกกรีดรอนด้วยระบบภาษีดังเช่นในปัจจุบัน

5. ประเด็นสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย รัฐควรจัดหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบทางด้านกฎหมายให้แก่ผู้สูงอายุในการให้คำปรึกษาแนะนำการทำนิติกรรม การทำพินัยกรรมต่างๆ การได้รับการลดหย่อนในเรื่องค่าธรรมเนียมต่างๆ

6. ประเด็นสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย การถูกล่อลวงให้ผู้สูงอายุไปแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ และการลงโทษแก่ผู้ที่ละเมิดต่อผู้สูงอายุเช่นว่านั้น

7. ประเด็นสิทธิในการทำงาน การออกมาตรการจูงใจให้หน่วยงานต่างๆ สนใจและสนับสนุนที่จะรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน การรับผู้สูงอายุเข้าทำงานโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องอายุ

8. ประเด็นสิทธิในการรับบริการต่างๆ จากรัฐและเอกชน การให้รางวัลแก่หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างดีและส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุ การกำหนดว่าผู้สูงอายุจะสามารถใช้บริการของรัฐประเภทใดบ้างโดยไม่คิดมูลค่าหรือได้รับการลดหย่อน การขอความสมัครใจของเอกชนให้ส่วนลดแก่ผู้สูงอายุในการเข้าใช้บริการต่างๆ

9. ประเด็นสิทธิในชีวิตและสิทธิที่จะปฏิเสธการบำบัดรักษาทางการแพทย์ในกรณี que ผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคร้ายแรง และหมดทางเยียวยารักษา สิทธิของผู้สูงอายุในการทำพินัยกรรมชีวิต ซึ่งในส่วนดังกล่าวคงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอนาคต รวมถึงอาจมีปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งกับศีลธรรมและหลักศาสนา

10. ประเด็นสิทธิในการสมรส การหย่า การสมรสใหม่โดยปราศจากการแทรกแซงของบุตรหลานและผู้สืบสันดาน

11. ประเด็นการกำหนดองค์กรโดยเฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรงทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น ยกกระดับความสำคัญขององค์กรที่ดำเนินงานในเรื่องของผู้สูงอายุ อาทิ สมาคม ชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมองค์กรชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและดูแลการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้รัฐต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ อย่างชัดเจนเพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและลดปัญหาการซ้ำซ้อน

12. ประเด็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้สูงอายุควรได้รับในสถานสงเคราะห์ และสถานดูแลผู้สูงอายุทั้งทางภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ดี การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวให้มีความพร้อมและสมบูรณ์ ครอบคลุมอย่างทั่วถึง และคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุอย่างพร้อมมูลที่สุด คงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากต้อง

คำหนึ่งถึงบริบททางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ตลอดจนสถานการณ์ทางทรัพยากร และงบประมาณของประเทศในปัจจุบัน ผู้เขียนขอเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว ซึ่งพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมจากร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. เดิม โดยนำหลักเกณฑ์และแนวทางที่เป็นมาตรฐานสากลระหว่างประเทศและหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองผู้สูงอายุจากต่างประเทศบางส่วนมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางและเสนอแนะประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่มากนักน้อย โดยร่างกฎหมายดังกล่าวมีรายละเอียดและประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวกท้ายวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

6.2.2 ข้อเสนอแนะในส่วนมาตรการอื่นๆ

เพื่อให้กฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุดังกล่าว บังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์มากขึ้น คงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่จะตระหนัก และให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนากฎหมายดังกล่าวต่อไป การสนับสนุนทางงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลถึงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในระดับปฏิบัติการในการจัดแผนงาน และโครงการต่างๆ ที่เหมาะสม นอกจากนี้ รัฐอาจจำเป็นต้องปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้และสถานการณ์ภายในประเทศทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผลการคุ้มครองผู้สูงอายุตามกฎหมายมีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่

1. กฎกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการได้รับการหักค่าลดหย่อนภาษี การได้รับสิ่งของและสิ่งจำเป็นต่างๆ ของผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ สถานพยาบาลของรัฐที่ต้องจัดสัดส่วนการรองรับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยในและการจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ การดูแลในเรื่องสิทธิในการทำงานของผู้สูงอายุ การกำหนดให้สังคมต้องจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้สูงอายุ การลดหย่อนค่าโดยสารและยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุ การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในสถานดูแลและสถานสงเคราะห์ซึ่งรวมถึงการควบคุมมาตรฐานในเรื่องสถานที่ การให้บริการและบุคลากรที่มีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้สูงอายุ

2. กฎหมายภาษี ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายภาษีที่ช่วยลดหย่อนภาษีเงินได้แก่ผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุซึ่งมาตรการดังกล่าวอาจเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการอุปการะมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การนำค่าจ้างที่จ่ายให้ผู้สูงอายุมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรของสถานประกอบการเอกชนที่รับผู้สูงอายุเข้าทำงานก็อาจเป็นแรงจูงใจในการที่สถานประกอบการเอกชนจะรับผู้สูงอายุเข้าทำงานทำให้เสียภาษีได้น้อยลง

3. กฎหมายแรงงาน อาจมีการเพิ่มเติมถึงประเด็นต่อไปนี้ในส่วนของกฎหมายแรงงาน ได้แก่ การสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน การไม่นำข้อจำกัดสิทธิในเรื่องของอายุมาเป็นข้อพิจารณาในการจ้างงาน การเลิกจ้าง และการเลื่อนตำแหน่งงาน การกำหนดสิทธิแก่ผู้สืบสันดานหรือบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุมีสิทธิลางานเพื่อดูแล ผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉินโดยไม่รับเงินเดือนภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายแรงงานไทยยังมิได้มีการกำหนดถึงประเด็นดังกล่าวมา ซึ่งอาจเป็นแนวทางเพื่อการพิจารณาและปรับปรุงกฎหมายต่อไป

4. กฎหมายประกันสังคมในส่วนประกันสังคมกรณีชราภาพ อาจมีการปรับอัตราการเก็บเงินสมทบเข้ากองทุนในกรณีชราภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถรับผลประโยชน์ทดแทนได้มากกว่าเดิม ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นไปได้ยากเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน นอกจากนี้อาจมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมการเก็บออมไว้ใช้จ่ายยามสูงอายุ ซึ่งอาจเป็นมาตรการเพื่อการออมที่ทำกับธนาคารหรือบริษัทเอกชนที่ประกอบกิจการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจมีสิทธิประโยชน์ผนวกมากับการออม เช่น การกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือการประกันชีวิต เป็นต้น

5. กฎหมายสวัสดิการสังคม เพื่อกำหนดองค์กรหลักในการจัดทำแผนดำเนินการสวัสดิการสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และการสนับสนุนองค์กรสาธารณประโยชน์ตลอดจนบุคลากรซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นผู้สูงอายุจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนากฎหมายดังกล่าวทั้งในทางตรงและทางอ้อม รวมถึงสิทธิประโยชน์และรูปแบบของสวัสดิการที่ชัดเจนในอนาคต

6. กฎหมายสุขภาพ ในการปฏิรูประบบสุขภาพทั้งระบบ ซึ่งจะพัฒนาและปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ การกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุในการเข้าถึง และการได้รับบริการทางสุขภาพอย่างชัดเจนและทั่วถึงมากขึ้น จะปรากฏในกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ โดยยึดถือวาระ

สุขภาพดีถ้วนหน้า อันจะทำให้ผู้สูงอายุมีสิทธิในเรื่องของสุขภาพที่ชัดเจนและเข้าถึงได้มากขึ้นกว่าเดิม อันเป็นผลมาจากมาตรการใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งคงต้องรอรูปแบบและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

7. กฎหมายส่งเสริมการลงทุน การให้การสนับสนุนและสิทธิประโยชน์แก่กิจการของเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับสถานบริการและจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุชาวต่างประเทศได้เข้ามาใช้ชีวิตในบ้านปลาย โดยการผ่อนคลายข้อบังคับ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการเข้าเมือง การมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

8. กฎหมายให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ การจัดตั้งระบบศาลพิเศษ มีวิธีพิจารณาที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุโดยเฉพาะ การกำหนดองค์กรให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในทางกฎหมาย เช่น การทำนิติกรรม การทำพินัยกรรม และการลดหย่อนค่าธรรมเนียมทางกฎหมายในการดำเนินคดีต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโครงการที่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในอนาคตต่อไป

9. กฎหมายที่ช่วยเสริมสร้างสถาบันครอบครัวและสังคม โดยกฎหมายและมาตรการต่างๆ ดังกล่าวจะเป็นกลไกที่ช่วยในการเยียวยาต่อปัญหาผู้สูงอายุได้ในอีกทางหนึ่ง โดยเสริมสร้างระบบสถาบันครอบครัวและสังคมให้เข้มแข็ง เน้นการสร้างระบบครอบครัวขยาย การอยู่ร่วมกันสำหรับคนต่างวัย และเตรียมความพร้อมต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมในอนาคต อาทิ การกลายเป็นเมือง (Urbanization) ซึ่งผู้สูงอายุจะมีความเป็นอยู่ภายใต้ความกดดันและระบบครอบครัวที่จำกัดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้รวมถึงกฎหมายและมาตรการในการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ และกฎหมายที่สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรเอกชนและองค์กรภาคประชาชนอันเป็นการพร้อมรับต่อกระแสประชาสังคมในอนาคต

10. กฎหมายที่ดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุที่เป็นคนกลุ่มพิเศษ โดยกฎหมายดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากปัจจุบันยังมีผู้สูงอายุบางกลุ่มที่เปรียบเสมือนคนชายขอบขาดการเหลียวแลจากสังคม อาทิ ผู้สูงอายุพิการ นักโทษที่ผู้สูงอายุ ผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยที่เป็นผู้สูงอายุซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนน่าที่จะหันมาเอาใจใส่ดูแลและศึกษา รวมถึงดำเนินงานเพื่อเยียวยาต่อปัญหาบุคคลกลุ่มพิเศษเหล่านี้ต่อไป